

---

---

# ◆ ST. OLAV ◆

---

---

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opplagelser må være ekop. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen mandag aften, manuskript innen fredag aften.  
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og Ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat: 14161. Redaksjonssekretæren privat: 10695. — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 l, åpent torsdager fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dager fra 10—4. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

---

INNHold: Jacob Mangers. — Hvad tenker katolikkene om Oxford-bevegelsen? — Til Dig, Maria. — Fra Bergen. — Andres mening. — Søster Angelina 60-års profess. — Tidsskiftet belyst av Chesterton. — Bokanmeldelser. — Herhjemme.

---

---

## Jacob Mangers

*ved Guds barmhjertighet og den Apostoliske Stols velvilje,  
Apostolisk Vikar for Oslo Vikariat,  
Biskop av Selja,  
til det Apostoliske Vikariats presteskap og troende.  
Hilsen og velsignelse i Herren.*

Høitelskede i Herren!

Det vil være eder bekjent at det i den nærmeste fremtid for Norges Storting skal fremlegges et lovfor-  
slag om legalisering av fosterdrap eller iallfall om  
utvidet adgang til fosterdrap. Det er uendelig å be-  
klage at et sådant lovfor-  
slag overhodet kan fremset-  
tes i et kristent samfund, da man derved setter sig  
ut over Guds lov og selve naturretten. Som kristne,  
der holder usvikelig fast ved Evangeliet i sin helhet,  
har vi den plikt ikke alene å ta avstand fra et slikt  
for-  
slag, men også høilydt å protestere mot det.

I denne alvorlige situasjon må vi derfor alle, som  
én mann, heve vår røst og henstille til Stortinget å  
forkaste nevnte skjebnesvangre lovfor-  
slag.

Straffelovens gjeldende bestemmelse på dette punkt  
— § 245 — som har til hensikt å verne om menneske-  
liv på det mest vergeløse stadium, er i full overens-  
stemmelse med naturloven, som er skrevet i alle  
menneskers hjerter, med den evangeliske moral og  
med rettsordenen i alle kristne land.

Fosterdrap — abortus provocatus — tilintetgjør et  
menneskeliv. Så lite og formløst fosteret enn er, inne-

bærer det allikevel et åndelig livsprinsipp, som gjør  
det til en menneskelig person med samme rett til  
livet som et voksent menneske. Abortus provocatus,  
på hvilkensomhelst indikasjon, er et overgrep av den  
sterke mot den svake, den svake, som i særlig grad  
skulde ha krav på samfundets beskyttelse. Foster-  
drap er i virkeligheten et opprør mot Skaperen. Til-  
like medfører det, fra et kristent synspunkt, den urett-  
ferdighet at det avskjærer fosteret fra dåpens nåde.

De grunner som anføres til fordel for legalisering  
av abortus provocatus er for intet å regne mot så-  
danne kjensgjerninger.

En svekkelse av straffelovens bestemmelser på  
dette område vilde derfor bli skjebnesvanger. Det  
er dessverre sant at fosterdrap utøves i stor utstrek-  
ning, uten at samfundet kan forhindre det. Men ved  
å opheve eller svekke straffelovens § 245 vilde sam-  
fundet gjøre sig medskyldig i tilintetgjørelse av men-  
neskeliv. Vi vilde betrakte det som en nasjonal  
ulykke, hvis den norske stat påtok sig et så tungt  
ansvar for Gud.

Derfor opfordrer jeg eder alle, prester og ordens-

søstre, katolske menn og kvinner, til å gi eders tilslutning til den henstilling vi vil rette til Stortinget om å oprettholde den nugjeldende lov, som gir uttrykk for samfundets vern om det uskyldige menneskeliv. Jeg oppfordrer alle til å sette sitt navn på den liste som vil bli utlagt, så at ingen ved sin efterlatenhet gjør sig skyldig i en forbrytelse mot Guds hellige lov.

Gud den allmektiges velsignelse stige ned over eder alle og forbli hos eder alltid.

## Hvad tenker katolikkene om Oxford-bevegelsen?

*Søndag den 25. november og søndag den 2. desember har pater Lutz i St. Dominikuskirken og i St. Olavskirken — begge steder for så mange som kunde rummes — talt om ovenstående emne. Følgende er et noget sammen-  
trengt referat:*

Glede og takknemlighet er det første inntrykk vi får av den religiøse bevegelse som nu er kommet her til landet og kalles Oxford-bevegelsen. Ti vi hører om gudsfornektene som finner tilbake til Kristus — om mennesker som hittil bare har vært kristne av navn, men nu plutselig gjør alvår av sin tro og begynner et nytt liv som stemmer overens med Kristi morallære. Og søker vi å sette oss dypere inn i bevegelsens grunnsetninger blir vår sympati om mulig ennu større, ti Oxford-gruppen hevder på det bestemtteste kristendommens krav på hele mennesket, idet de sier at «Kristus er mitt livs herre». Hvorpå de optar kampen mot synden som er det som skiller oss fra Kristus. De har som følge av denne innstilling gjennomført det private skriftemål som den beste hjelp til å overvinne det som gjør oprør mot Kristus. Et liv i samfund med Kristus er kun mulig når vi går med på de fire såkalte absolutte krav: absolutt ærlighet, renhet, uegennyttighet, kjærlighet. Imidlertid er det kristne liv ikke bare frelse fra synden — det er også vilje til helliggjørelse, til åndelig fremgang og derfor anbefales den såkalte stille time hvor sjelen lytter til Guds stemme og rådfører sig med Gud om hvorledes den skal leve og virke i den faste tro at den Helligånd da selv veileder oss.

For å få så mange som mulig med på dette fornyede liv i Kristus reiser unge og overbevisste menn og kvinner fra land til land for på denne måte å medvirke til alle kristnes forening. I alle disse bestrebelser gjenfinner vi den gamle kristne ånd, og vi katolikker kan ikke ta avstand fra dem uten å fornekte den oppdragelse vi har fått i våre katolske hjem og på våre katolske skoler og gjennom våre asketiske skrifter. Fra barn av lærer vi at Jesus er vårt livs herre, at den moral som han har frem satt i evangeliene er vårt livs absolutte norm, og at vi altså ikke bare er kristne i kirken eller i våre bønne-

Nærværende brev blir å oplese i alle kirker og offentlige kapeller på den første søndag efter dets motagelse, såvel i fromessen som i høimessen. Det overdras til sogneprestene å la utlegge lister til innsamling av underskrifter i de respektive menigheter.

Gitt i Oslo på St. Andreas Apostels dag den 30. november 1934.

† JACOB MANGERS,

Biskop av Selja, Apostolisk Vikar.

stunder, men også i vårt arbeide, i våre forretninger og i våre fornøielser. Derfor opvekker vi i vår morgenbønn det som vi kaller «den gode hensikt», idet vi vil søke å gjøre alt av kjærlighet til Gud og i overensstemmelse med hans vilje, mens vi under aftenbønnen holder samvittighetsransakelse for å bli oppmerksom på de synder vi har begått. Og har vi feilet, skrifter vi for den sjelevenn som Kristus har gitt oss: presten.

Også den «stille time» kjenner vi og kaller den for meditasjon. Til alle tider og også i vår tid har der vært og er der katolikker som har stillet og stiller sig ansikt til ansikt med Gud for å få lys, trøst og kraft. Det indre livs stadige lutring og utvikling er således en ekte katolsk idé og vi vet at frelsen består i et nytt liv, en positiv livskraft. Gud gjør sjelen delaktig i sitt eget liv ved å ta bolig i sjelen, og det er det kristne livs dypeste realitet.

Derfor tror vi også på Guds inspirasjon som veileder oss gjennom «Helligåndens gaver», d.v.s. nye overnaturlige sjelekrefter som vi får i dåpen og som gjør oss motagelig for den Helligåndes veiledning. Vi går videre enn Oxford-bevegelsen i foreningen med Gud, idet vi ofte, mange katolikker hver dag, går til Herrens bord og mottar ham selv under brødets skikkelse i Alterets Sakrament.

Når vi overveier alt dette kan vi bare med glede hilse Oxford-gruppens budskap om fullstendig å underkaste sig Kristi herredømme. Den moderne verden holder på å gå under i ufred og social nød, fordi den har løsrevet sig fra Evangeliets moral. Vi vil bare ønske at en eller annen blandt de fremragende menn og kvinner som er blitt grepet og forvandlet vil fremsette dette renhetens absolutte krav i en form som klart og positivt imøtegår nutidens sofismer på dette område. Selv troende kristne er i fare for å glemme den kristne morals absolutte krav, hvoriblandt det uopløselige ekteskap — forbudet mot den naturstridige «fødselskontroll» — og mot fosterdrap på alle indikasjoner. Vår sympati for gruppen vilde bli ennu sterkere, hvis en slik absolutt erklæring kunde bli sendt utover landet.

\*

Men den samme katolske bevissthet som gjør Oxfordgruppen så sympatisk tvinger oss også til noen innvendinger. For det første imot dens likegyldighet overfor kristendommens dogmatiske og teologiske side. Gud er *liv* og for menneskene er det det viktigste å leve med Gud — men Gud er også sannhet og har nedlagt ikke bare impulser i sin åpenbaring, men også sannhet, intellektuelt lys. «Jeg er verdens lys», sa Kristus — og Oxfordgruppen tar feil når de mener at det intellektuelle liv har intet å si for sjelens omvendelse og når de påstår at vantrø og tvil har sin eneste årsak i synden. Det er nok sant at synden gjør sjelen mørk og sløv for det guddommelige, men ikke alltid bundet vantrø i synden. Uvitenhet og intellektuell sløvheter er like så farlige — som Paulus skriver i Romerbrevet: «Da de ikke brød sig om å kjenne Gud overgav han dem til et forkastelig sinn så de gjorde det usømmelige».

Og ikke bare de mennesker som glemmer en synd i sitt hjerte eller som ikke vil bryte med dårlige vaner blir et offer for tvil eller vantrø, men også mange edle mennesker. Ti læren om evolusjonen, den sammenliggende religionshistorie, teosofi o. l. har i høi grad forurenset den åndelige atmosfære. Hvor mange går ikke og funderer over Kristus og Buddha og er fristet til ikke å se annet i Jesus enn et religiøst geni. Sant nok overgir mange sig helt til Kristus på grunn av den ærefrykt og autoritet som lyser ut fra ham og uten å interessere sig for teologiske diskusjoner — men før eller senere reiser det spørsmål sig: «Hvem sier menneskene menneskets sønn å være?» Hvem er den Kristus jeg skal overgi mig til? Har han rett til et slikt offer? Er han Gud? Er han bare et geni, så er mitt offer ikke mindre enn avgudsdyrkelse. Bibelkritikk, teologi, apologetikk er derfor alltid verdier vi ikke kan undvære for å veilede søkende og tvilende. Teologien og dogmene er dessuten ikke først og fremst en åndelig disiplin for å forsvare troen, men for dypere å trenge inn i den. Gud har ikke skapt oss bare med vilje og hjerte, men også med intelligens og intuisjonsevne, som også vil oppleve Gud på sin vis.

Teologien opstod da de kristne begynte å holde sin stille time for å lytte til Guds tale. Og det han meddeler er ikke alltid nye, rent personlige inngivelser, men fremfor alt dypere og klarere vidnesbyrd om den store åpenbaring han gav hele menneskeheten i Kristi person og evangeliene.

Og her kommer vi til en annen vanskelighet. Vi vet godt at Gud taler til sjelen. Vårt katolske kristenliv bunner nettop i Guds personlige iboen i sjelen. Vi vet at Gud veileder oss og en god katolikk henvender sig alltid til Gud i alle anliggender.

Men den Helligånd som taler til oss personlig i sjelens dyp er den samme Helligånd som er ophav til den store Åpenbaring som er felles for hele menneskeslekten. Vår personlige inspirasjon kan derfor ikke stå i motsetning til den lære som den felles åpenbaringen inneholder og heller ikke ta avstand fra noesomhelst som Jesu åpenbaring lærer oss. Ti Gud kan ikke motsi sig selv.

Vår første plikt er altså lydige å ta imot Evangeliet

med hele dets innhold. — Velger og vraker vi etter våre personlige tendenser så mister vår tro sin guddommelige karakter og blir til en rent menneskelig tro. Vi opphører å tro på Guds eget vidnesbyrd, vi tror på oss selv, på våre opplevelser og erfaringer. Den tro Jesus krever hviler på Guds eget vidnesbyrd; den gjør oss altså lydige mot alt hvad Gud har åpenbart.

Blandt de realiteter som Evangeliet bragte oss finnes også den hellige entusiasme, det liv under Åndens inspirasjon, som i den apostoliske tid så kraftig virket i sjelene. Ofte i historiens løp fantes der kristne som blev så betatt av disse Åndens nådegaver, at de vilde leve helt under Åndens impulser og fornektet en side av kristendommen som dog ikke mindre sterkt fremheves i Apostlenes gjerninger og i deres brev: nemlig *kristendommens karakter som et samfundsliv under en autoritet*. At Jesus har gitt sin religion formen av et samfundsliv er der ingen tvil om.

Et samfundsliv opstår alltid når mennesker eier noget i fellesskap, det være sig materielle eller åndelige goder. Hvor meget mer når vi eier i fellesskap Guds eget liv ved vår forening med Kristus!

Denne sannhet blir undervurdert eller likefremt fornektet av Oxfordgruppen; og hermed står denne bevegelse i en avgjort motsetning til den katolske religion. Vi tar Kristi ord: «Jeg er med eder inntil tidenes ende» helt realistisk. Den hele Jesus er med oss!

Jesus er Sannhetens lærer, Jesus er Bønnens mann, Jesus er Helligheten, Jesus er Offerlammet. Jesus er også Autoriteten, fordi Han er Gud.

Hans nærvær i Kirken blir derfor ophavet til mangfoldige livsfunksjoner:

Det er Han som ber med oss når vi ber, enten alene eller med Kirken. Det er Han som åpenbarer sin egen hellighet når vi efterstreber moralsk renhet, rettferdighet, ydmykhet og kjærlighet.

Det er Han som lider i oss når vi lider og blir forfulgt.

Det er Han også som vedblir å lære oss gjennom den kirkelige autoritet. Autoriteten vilde være verdiløs hvis autoritetens bærere bare var teologer eller helgener. Men den sitter inne med en høiere myndighet enn bare viden og moralsk verdighet: Den fikk Jesu egen fullmakt under to former som like fra begynnelsen av var *virksomme livsfunksjoner* i Kirken: apostolat og hierarki.

«Den som hører eder hører mig.»

«Mig er gitt all makt . . . gå derfor hen og lær . . .»

«Røkt mine lam, røkt min får.»

Oxfordgruppen overser denne side av kristendommen eller forstår ikke å verdsette den. —

For øvrig er der ennu en del andre kristne verdier som blir undervurdert, fremforalt sakramentene. Vi vet av erfaring hvilken moralsk energi og hvilken helliggjørende kraft utgår fra botens sakrament og den hellige kommunion.

Dette er noen av de innvendinger vi katolikker må reise mot Oxfordgruppen, men de ophever ikke den høiaktelse vi føler overfor kristne som så modig hevder Kristi herredømme. Vi ber til Gud at alle kristne

igjen må bli besjelet og beåndet av denne trang til det hele evangelium med alle de livsspirer som Gud har nedlagt i det. Ti da vil en annen Oxford-bevegelse eller rettere sagt den første gjenopstå — nemlig den som begynte for 100 år siden og som førte Oxford-professoren Newmann og siden Manning, Faber og en rekke av de største og edleste ånder i England tilbake til den katolske Kirke.

## Til Dig, Maria —

*Til Dig, Maria, tar vi vår tilflukt!  
Hellige Gudsmor, vis oss Din godhet —  
Be for oss — Du som har funnet  
nåde hos Gud.*

*Ved Din rene forbønn la oss vinne  
tilgivelse for alle som synder —  
helbredelse for alle de syke —  
styrke for alle de svake —  
trøst til alle som faller —  
beskyttelse av alle i fare!*

*Må på Din festdag vi,  
som priser Ditt navn, o dronning —  
få del i Din sønns rike gaver,  
Din sønn — vår Herre og Gud,  
velsignet i all evighet.*

*Amen!*

*St. Bernhard.*

## Fra Bergen.

Igjen har man fått sanne at Bergenserne forstår å lave fest. Det er alltid med en viss forventning man går dit, og forventningene blir ikke skuffet. Søndag 25. novbr. feiret St. Elisabethforeningen sin årlige patronatsfest under stor tilslutning. Om morgenen var det felleskommunion for medlemmene i St. Pauls vakre kirke — Apostelkirken burde den ha hett — og mgr. Snoeys' preken og søstrenes sang løftet oss op over den regntunge, grå novemberdag. Om kvelden møttes medlemmene med de herværende prester i det hyggelige foreningslokale, som søstrene hadde pyntet med sin sædvanlige smak og omhu. Etter at Elisabethsangen var sunget, fremsa frk. Anna Eriksen enkelt og vakkert en prolog til St. Elisabeths ære. Et lite kor, bestående av noen av Elisabethforeningens damer, fremførte et par

sangnumre under frk. Eriksens dyktige og øvede taktstokk. Den ene av sangene: «Der Tag ist Gottes» vakte især oppmerksomhet. Så var det litt musikk, hvorefter man gikk til det festlig dekkede bord — typisk for Bergen. Foran hver kuvert stod nemlig en liten opplått paraply over en morsom oprullet sang. Da den meterlange sang blev sunget, vakte den en fortjent munterhet. Den var morsom. Og alle Bergenserers kjeledegge — regnet — blev naturligvis hjertelig hyldet i den. Men Bergen er ikke bare regnets, men også sangens by, og foruten «Jeg tok min nystemte —» sang vi også «Ja, vi elsker» og andre fedrelandssanger.

En demper blev imidlertid lagt over festen, da både mgr. Snoeys og pastor Høgh blev kalt til en døende.

Så kom St. Elisabeth og strødde sine roser ut. Hun blev vakkert fremstillet av en av menighetens unge piker, Bella Pars Knudsen, som efter å ha sunget en yndig liten sang gikk omkring med sin rosenkurv, og alle fikk en liten gave av St. Elisabeth.

Ved kaffen kom mgr. Snoeys og pastor Høgh tilbake, begge synlig grepet av det de nettop hadde vært vidne til. Og da mgr. Snoeys skulde holde festtalen, var han meget beveget. Han sa det var ikke lett å holde festtale når man kom like fra en dødsseng. Han fortalte så om det som var hendt og om kjærligheten — kjærligheten til Gud, kjærligheten til næsten og kjærligheten til sig selv — den rette kjærlighet, som får oss til å ofre, ofre oss selv til Guds og Kirkens tjeneste. Han manet oss alle til å la kjærligheten være vårt kjennetegn —.

Efterpå opførte to av damene en vellykket sketch. Da midnattsklokken lød, brøt vi op efter å ha ønsket monsignore tillykke med fødselsdagen, som begynte da festen sluttet.

— — — — —  
Det som var hendt var følgende:

Man hadde budsendt mgr. Snoeys fra Hauklands sykehus, hvor en ung franskmann var døende. Kapellanen fulgte med for å gi ham den siste salvelse. Det var en liten fransk gutt 14½ år gammel, der sammen med sin far var ombord i tråleren «Vierge de Boulogne». Bare navnet på båten viser hvad slags folk mannskapet bestod av; gode, fromme katolikker. Pasteur sa engang: «Nu når jeg har studert lenge, har jeg en Bretagnersk bondes tro, studerer jeg ennu lenger, vil jeg få en Bretagnersk bondekones tro». — Bretagne er jo den del av Frankrike, hvor troen er like levende idag som for mange hundre år siden. Det var en oplevelse midt i vår tid, som er så full av tvil, av skeptisisme, av vantro og materialisme, å bli stillet overfor en sånn tro og slike folk, som var ombord i «Vierge de Boulogne».

Under innhalingen av trålen i grålysningen søndag morgen kom en bråtsjø som kastet trålen over falsen på nokken. De 10 menn ved rekken, som ventet på den, blev dels slått, dels klemt mot rekken, og syv blev skadet. Særlig gikk det ut over hoder og skuldre. Da den hårdt medtatte gutt kom til Bergen i kveldingen, var han ved bevissthet, men døde like efter ankomsten til Haukelands sykehus. Den nedbøiede far var fortvilet, men kunde dog midt i sin sorg finne trøst i disse ord: «Il a fait sa Paque» — han har opfylt sin påskeplikt.

Dagen efter var det Requiemmesse i St. Paul, hvor mgr. Snoeys forrettet. Og om eftermiddagen blev kirken ført ned til båten som med det franske flagg på halv stang reiste ut Byfjorden for å bringe ham hjem til hans fromme mor i Bretagne. Kapteinen fortalte at når de var på reise samlet de sig hver aften i kahytten og hadde en liten andaktsstund. De gikk aldri til ro før de hadde betrodd sine liv til Vår Frue av Lourdes. Og foran hennes statue brente lys — velsignet i Lourdes.

«Det som er dagligdags, det nevnes ikke nettop straks,» sa Bjørnson. Og det er mange ulykker som skjer på sjøen hver dag. Men når vi nevner denne, er det fordi den har gjort sånt dypt inntrykk på alle som kom i berøring med den. For en slik levende tro, en slik tillit til Gud, som disse fiskere fra Bretagne viste, får oss til å stanse op i hverdagens travelhet og tenke — takke fordi vi har samme tro, men også å be om at vi må få den samme enkle tillit til Gud.

X.

## Andres mening.

I en artikkel om abortus provocatus i bladet «Arbeiderkvinnen» (hvis standpunkt i denne sak er helt motsatt vårt) leser vi i anledning av statskirkens biskopers henvendelse til regjeringen følgende bemerkning, som vi kan gi vår tilslutning:

«Det standpunkt biskopene har tatt faller nærmest sammen med dr. Louise Isachsens forslag. Etter dette forslag skal det være adgang til å fremkalle kunstig abort, som nu, i tilfelle som det må ansees nødvendig av medisinske grunner. Biskopene kan endog være med på en annen innrømmelse, om det er for å imøtekomme de sterke krav som er reist eller av andre grunner er ikke godt å si. Men den innrømmelse som er gjort er i hvert fall noe av det rareste man har hørt fra den kant. Tross den ting at det er uttrykkelig sagt fra, at livsutslettelse, som de kaller fremkallelse av abort, er imot den kristne religion og imot Guds vilje anbefaler biskopene at det skal være adgang til inn-grep og livsutslettelse når det foreligger voldtekt, blodskam eller åndssvakhet.»

## Søster Angelina 60-års profess.

Den 8. desember er der fest på Vår Frue Villa, idet søster Angelina da kan se tilbake på 60 års trofast virke i St. Josephssøsterkongregasjonens tjeneste. Den ærverdige jubilar har nemlig tross sine 84 ennå ikke innstillet sitt arbeid — derom vidner de skønne broderier som stadig utgår fra hennes hånd. Søster Angelina — eller som hennes borgerlige navn var: Cesarine Vullien — er født 1851 i den lille by med det vakre navn: St. Innocente i Savoyen, ikke så langt fra Chambéry. 19 år gammel trådte hun inn hos St. Josephssøstrene og gjennomgikk sitt noviciat i Kjøbenhavn, hvor hun avla de evige løfter 8. des. 1874. Etter bl. a. å ha vært priorinne i Ordrup kom hun i 1894 til Norge — virket først noen år ved St. Josephs Institutt til man drog den fulle nytte av hennes organisasjonstalent og gav henne arbeidsfelt ved

sykehusene i Kristiansand, Halden, Porsgrunn og en kortere tid også i Drammen. — La oss sende henne våre hjerteligste tanker og be for hennes livsaften, at den må bli lang, varm og fylt med fred og glede!

## Tidsskiftet belyst av Chesterton.

I «Universe»s siste oktobernummer har G. K. Chesterton atter skrevet en av sine berømte rundskueartikler hvori han inngående behandler tidens fenomener og vurderer deres åndelige innhold. Han karakteriserer det avsnitt av den vesteuropeiske kulturhistorie som nu holder på å ta slutt, som en epoke, hvis blivende innsats har vært det oppgjør som har funnet sted og stadig finner sted mellom Kirken og verden, mellom troen på de menneskelige fremskritt og troen på den guddommelige forløsergjerning.

«Den fremsynte katolikk,» skriver han, «kunde omkring århundreskiftet med en viss historisk berettigelse håpe på en tid hvor striden mellom Kirken og den «republikanske» verden kunde finne en fornuftig utløsning, idet de evige sannheter i begge retninger kunde utkrystalliseres og gjensidig bli anerkjent slik som St. Thomas Aquina forstod å forsone den hellige Augustins mystiske teologi med Aristoteles' filosofi.

Hvad enten en katolikk teoretisk benektet de menneskelige fremskritt, eller han stilte sig på det standpunkt at hans tro var uavhengig av disse fremskritt og han derfor ikke behøvet å beskjefte sig med deres idéinnhold, så var alle enig i det, at fremskrittene betød en varig utviklingsprosess i forholdsvis rolige former.

Da kom Dommens dag: først verdenskrigen og dens redslar, så det fascistiske fremstøt i Italia og så omveltningene i Tyskland. Alle disse begivenheter bragte en fullstendig revolusjon i menneskenes tanker. De såkalte «fremskritt» stanset brått, og den forferdede menneskehet hadde følelsen av at nu begynte en utvikling som var nøiaktig det motsatte av det man i århundrer hadde kalt «fremskritt». Spørsmålet om hvorvidt den enkelte vilde være med i denne utvikling eller ei, kom overhodet ikke i betraktning.

Verden har satt sig i bevegelse ad en ny vei — men for dem som ser klart er det forut gitt, at hvilken vei menneskene enn ved sin egen kraft vil søke å gå, så fører aldri den til noe virkelig fremskritt. Verden var, er og vil alltid være bare det som profetene og helgenene har erkjent i den. Overlatt til sig selv vil den alltid vakle mellom det onde og gode og aldri komme videre. Katolikker burde forstå denne sannhet og forkynde den — men allikevel er der mange av oss som først begriper den i aller siste øieblikk. Den dypeste årsak til alle vanskeligheter ligger i mennesket selv, fordi vi alltid blir forredere mot våre idealer om vi bare stoler på vår egen klokskap. Kun i kristendommens hjerte — i den sanne katolske civilisasjons centrum «er den harmoni mellom fremskritt og tradisjon å finne som det moderne menneske ellers forges vil søke å opnå.»

## BOKANMELDELSER

Sigrid Undset: *ELLEVE ÅR*.

(Aschehoug &amp; Co.).

Det hender ofte at bøker gir langt mindre enn det deres mystiske eller prangende tittel så forlokkende syntes å love. Dette har imidlertid aldri vært tilfelle med fru Undsets bøker. Og den boken hun i år har skrevet, den gir uendelig meget mer enn den lover, ja endog langt mer enn det man ventet, enda vi har vennet oss til å vente særdeles meget av alt som kommer fra hennes hånd. Naturligvis måtte en bok om hennes barndom være egnet til å vekke den største interesse. Men slik som denne bok er planlagt og skrevet kan man gjerne se bort fra at den handler om de første elleve år av den store forfatterinnes liv.

«Elleve år» gir en skildring av et barns liv fra dets første klare erindring inntil farens død, som inntreder ved Ingvilds ellevte år. Idet man følger barnet gjennom disse elleve års opplevelser og de dermed forbundne reflekser og reaksjoner, får man et tydelig innblikk i de spor alt setter i barnets sinn og vesen.

Vi får især et tydelig inntrykk av forholdet mellom foreldre og barn, hvorledes disse virker på barnet gjennom oppdragelsen og enda mer ved sitt eget vesen og sin livsførsel. Men samtidig fremgår det helt klart hvorledes barnet utvikles etter sin egen linje, i en viss uavhengighet av foreldrenes innflytelse. Boken er — uten et øieblikk å bli sentimental, hvad der neppe faller forfatterinnen vanskelig — en lov-sang til hjemmet. Man fornemmer hvorledes hjemmet og foreldrene er det trygge og selvfølgelige i barnets liv.

Uten å preke eller moralisere viser boken hvorledes hjemmets stabilitet og ekteskapets uop-løselighet faktisk danner den bærende og uundværlige grunnvold for barnets sunde utvikling og vekst. Det er her lykkedes fru Undset å gjøre dette begri-pelig selv for de mennesker, som vil være uimottage-lig for de tradisjonelle, religiøst betonte argumenter mot våre dages familieoppløsende tendenser.

Man følger barnet på dets forskjellige utviklings-trin. Fremstillingen er så levende og virkelighetstro at man lever med lille Ingvild og hennes voksende erfaringskrets. Man er vidne til at den kritiske sans vekkes hos henne og oplever hvorledes det går til at Ingvild ikke tar alt hun hører for gitt og oplagt, men så smått begynner å danne sig sin egen mening om

ting og mennesker og menneskers mange rare me-ninger. Motsetningen mellom hennes foreldres tanke-gang, navnlig da farens videnskapelige innstilling, og skolens undervisning og almindelige lærebøker, dan-ner den naturlige forutsetning for hennes evne til å se to sider av en sak, og til siden å stille sig kritisk og fordomsfritt til livets mange foreteelser.

Med særlig interesse — ikke minst med tanke på Ingvilds senere utvikling — leser man om den plass religionen inntar i hennes liv. Skildringen gir et ty-delig innblikk i en viss spenning mellom miljøets påvirkning og barnets medfødte innstilling, som gjør at Ingvild kommer til å stå fremmed og tvilende over-for meget av den gjengse kristendom i Norge for femti år siden. Blandt annet får man høre hvorfor hun aldri kunde gå med på alt snakk om Gud som hyggelig og medgjørlig, samtidig med at hun instink-tivt oppfattet at det ikke var kristendommens skyld, når dens tilhengere ofte bar et dystert preg til skue. Først senere skulde hun imidlertid bli klar over at det kom av at de selv var uglad og at de som de fleste andre trodde at Gud var slik de helst vilde Han skulde være.

«Elleve år» er også en overmåte underholdende bok, ikke minst ved de mange fornøielige skildringer av folk og forhold i Christiania i 80-årene. Det rul-les op billede efter billede av de forskjellige strøk i byen og av borgerne i disse bydeler: Lyder Sagens gate, Keysersgate og Observatoriegaten. I den sist-nevnte bodde Ingvild og hennes familie tiden før farens døde, og der kom Ingvild i berøring med en verden, hvis mennesker og mentalitet hun kom til å føle en sterk avsky for. «Nu traff hun for første gang i sitt liv mennesker, hvis ærgjerrighet det var å kunne bruke mange penger, som skjulte det som en skam når de var sparsommelige.»

Som alle fru Undsets bøker inneholder også denne en sann rikdom av skarpe iakttagelser og kloke vur-deringer. Det vilde ikke være vanskelig ut fra alt dette å lage en syntese av almenyldige prinsipper for barneopdragelse og livsførsel i det hele tatt.

«Elleve år» er ikke alene en bok av høi litterær verdi, den har tillike vidtrekkende perspektiver på det moralske og sociale område. Den er derfor vel egnet til å gi sine lesere et klarere og høiere syn på menneskelivet og dets oppgaver og derved også til-føre deres eget liv dypere innhold og verdi. En større gjerning kan det ikke times en forfatter å få evne til å øve.

H. J. I.

Rob. Hugh Benson: «Det usynlige lys». Av en gammel prests opplevelser. Oversatt av Vera de Journal. (J. Frimodts Forlag, Kjøbenhavn).

I sin bok om «Antikrist» (utkommet på dansk i Pauluskredsens skrifter) påpeker pater Martindale S. J., hvorledes en forfatter kan se alt som skjer i likesom fire planer, idet han skriver: «Han ser noe ganske konkret, f. eks. en eller annen konge, en eller annen krig eller forfølgelse, og dette kan kalles det historiske plan. Eller han ser rettens og urettens kamp, og det er det etiske eller moralske plan. Eller han ser alt dette i dets fullendelse ved verdens ende, og det kalles det eskatologiske plan. Endelig kan han se verdens eller sjelens historie på universell måte og således betrakte Guds seir i hele den skapte verden, og det kan kalles det universelle eller kosmiske plan.» Ut fra disse ord må man betegne Benson som en forfatter der har hatt en sjelden evne til å bevege sig på det siste plan og få oss til å se den åndelige virkelighet i de begivenheter han beretter og de mennesker han lar oss møte.

Dette kom tydelig frem i den av hans bøker, som Frimodt utsendte ifjor, likesom boken i år utmerket oversatt av Vera de Journal, nemlig «Bak Tåkesløv» — men ennå tydeligere trær det frem i «Det usynlige lys», fordi Benson i denne bok har trukket «tåkesløvet» tilside: det som kunde minne om spøkeshistorier, og i langt de fleste av disse fortellinger beveger sig i dagligdagse begivenheter og i disse åpenbarer den åndelige verdens tilstedeværelse. Bokens første anslag symboliserer dette: ifjor var det foran kaminilden i San Filipos Sala, i skumringstimen, at de «selsomme beretninger» blev fortalt — i år er det en gammel prest som forteller sine opplevelser, mens han og forfatteren sitter: «på en liten flisebelagt terrasse i hans have i læ av havemuren. Man hørte tydelig en stor bie summe et stykke fra oss; lyden kom nærmere og holdt bratt op, idet den hvite blomst ved siden av mig plutselig bødte sitt hode under biens vekt. På den ene side hadde vi det gamle uregelmessig byggede hus med de blyinnfattede ruter og efeubevokste tak, kronet av klokketårnet; på den annen side så jeg utover den fredelige have, hvor store skarlagensrøde valmuer hang som ubevegelige flammer i det varme junisolskinn og hen til den høie levende mur av takstrær, bak hvilken en stor løvrik alm raket op. En due kurret klagende fra det tette bladehang og den blide blå himmel hvelvet sig foroven.»

Og i denne atmosfære av fred stifter vi bekjentskap med en av de sanne mystikere, denne gang skjult i en gammel sogneprests ydmyke skikkelse. En av de Guds utvalgte, som har fått sin åndelige sans skjerpet så sterkt, at «den åndelige verden forekommer mig like så synlig som det vi kaller den naturlige verden. Skjønt jeg almindeligvis kjenner forskjellen mellom den åndelige verden og den naturlige verden, ser jeg dem allikevel i samme plan. Det avhenger kun av mig selv hvilken av dem jeg ser tydeligst.» Og alle hans opplevelser har kun ett mål: å hjelpe den og dem, som de berettes til, frem til å finne i sin sjel det sted, hvor Gud har nedlagt den samme evne i oss, så vi kan ta den i bruk som mottagerapparat for «det usynlige lys» = synet og sansen for Guds vilje i oss og med oss, i andre og med andre — Guds vilje og mening med menneskene som så ofte skjules av vår egenvilje, der gjør oss blinde for den objektive sannhet.

Benson gjengir så disse opplevelser med en forståelse som viser at heller ikke denne store forfatter har stått fremmed

overfor mystikk og mystiske personlige erfaringer. Ikke minst overbevises man om dette ved den respekt hvormed han behandler disse emner — den ærbødige visshet han har om det faktum, at alt mystisk liv, alle mystiske opplevelser er en gave fra Gud og ikke noe man kan tvinge sig til eller arbeide sig frem til ad den okkulte vei, slik som så mange moderne retninger er inne på. Han pointerer selv denne forskjell i fortellingen «under hvilken konge?», hvor beretteren formidler et overnaturlig budskap med stor suksess for det han har villet og trodd var det riktige, men uten å være klar over hva d der er blitt inngitt ham å si. Hvorfor han opgir å stille sig selv til rådighet for krefter, over hvis art han ikke er herre og som unddrar sig hans kontrollerende vilje.

Av de andre «opplevelser» vil vi særlig fremheve «de fordømmtes straff» — fortellingen om mannen som hele sitt liv har valgt «den slettest av to muligheter», og i hvis øine presten ser de fortaptes fortvilelse skinne i bevissthet om hvad han kunde ha eiet og hvad han har tapt — «Broen over Bekken», som forteller om det som står bakved hvad vi mennesker kaller «ulykkestilfelle» — «de bedrøvedes trøsterinne», hvor Guds mor selv trøster det lille barn i dets lengsel etter sin egen døde mor — og endelig perlen: «I klosterkapellet», hvor Benson tross det at «det er et av den åndelige verdens kjennetegn på at noe er ekte, at man aldri kan beskrive så meget som man vet» — dog formår å klæ en intuisjon i ord, så vår imaginasjon kan gripe den, idet han skildrer forbindelsen mellom den kontemplative ordenssøster og tabernaklet hun kneler foran — hvorledes han erkjente at der mellom hennes bønn og «det bankende hjerte bak tabernaklets dør», gikk en forbindelse som med dynamisk kraft «styrte åndelige skjebner for evigheten. Fra dette fredelige kapell utgikk bølger av åndelig makt, der fortonet sig i det fjerne, forvirrende i sin mangfoldighet og frykt — ved sin skjulte ild. Sjeler reiste sig påny og gjenoptok striden, når denne anspendte vilje kjempet for dem. Selv sjeler som i dette øieblikk skiltes fra legemet stred sig fra død over til åndelig liv og sank utmattet ned for Frelserens føtter på den annen side døden». «De to tidevannsstrømmer av behov og Guds nådefylde» er det tema som beretningene stadig kretser om — til det kulminerer i «alle de sorger i verden», som kommer og banker på hos den døende prest og får ham til å synes at han hele livet igjennem «har lukket sitt hjerte for dem» for endelig å klinge ut i beretningen «om morgenen», da hele livets mening toner frem: «det var meningen at jeg skulde være møtstedet, som enhver prest skal være det, for skapningens behov og Guds nåde — som alle kristne burde være det hver især i sin stilling i samfundet».

«Det usynlige lys» er en bok med substans — og Bensons kunstneriske begavelse viser sig i det, at all den uendelige alvor er skjult i en form — den moderne «short story» — som gjør boken lettlest, fengslende, underholdende. Derved får han alle i tale — og har skapt en så paradoksal litteraturgren som den spennende oppbyggelsesbok.

E. D.-V.

Emil Boyson: «Varsler og møter». Vers.

(Gyldendal Norsk Forlag).

Vi har ennå i frisk erindring den meget interessante ordveksel som førtes mellom d'herr Steinar Messel og Emil Boyson ivår her i bladet om «Legeme og sjel i karakter og gudsliv». Boyson har nu på Gyldendal utgitt en diktsamling, som man åpner forventningsfull ut fra det kjennskap man altså på

forhånd har erhvervet sig til forfatterens livsanskuelse og utviklede forståelse av de åndelige realiteter.

Blir man skuffet? Ja og nei! Man gjenfinner i diktsamlingen den samme dype forståelse av «alles vergänglichches ist nur ein Gleichniss», av de skjulte realiteter bak fenomenene, som vi allerede har stiftet bekjentskap med — men i en hel ny innstilling, som det til å begynne med faller vanskelig å bli fortlølig med. Boysons kunstneriske begavelse synes å være av overveiende malerisk art — sommetider virker hans ord som skulde det være penselstrøk og som han har ført en nærkamp med synshallucinasjoner der har sviktet hans sans for ordenes valør — for ordenes begrensning og rekkevidde. Kanhende han med rette kunde ha satt som motto over hele samlingen de siste linjer i diktet *Horison t*: «Der gives intet jeg ganske når — og intet jeg ikke finner». Han når kun i ganske få av disse dikt — f. eks. det skjønn «det forlatte kammer» — op imot det han har villet, det han har følt presse på og forlange sin utløsning — men i de allerfleste av diktene har han funnet fine personlige uttrykk for sitt søkende, undrende, elskende forhold til livet med all dets glede og smerte, særlig som det fortoner sig i den stund hvor bånd knyttes eller bånd brister.

Til tross for at «Varsler og møter» betegnes som vers, er den alt annet enn fort og lett lest. Den krever en disiplinert tilegnelsesevne og må studeres med samme oppmerksomhet som man vier et mosaikarbeide. Men da vil man også stadig opdage nye skjønn enkeltheter — nye fine stemninger. Boken kan aldri bli allemannseie, dertil er den for nyancert — men den representerer en ny særpreget tone på det norske parnass, og det er derfor all grunn til å ønske forfatteren velkommen.

E. D.-V.

## Hørhjemme: —

**OSLO.** St. Elisabethkongregasjonen avholdt sin patronatsfest onsdag 28. november, da den liturgiske ustilling som bekjent hadde lagt beslag på Festivitetslokalet den nærmeste tid forut. Som det sig hør og bør for katolske husmødre hadde damene selv overtatt hele arrangementet, og det var ikke lite arbeid som dagene i forveien hvilte særlig på fruene Nylund og Sørums alltid beredvillige skuldre. Men så hadde de også den tilfredsstillelse som bevissthetén om en vellykket fest gir — og det er ikke små forventninger man møter med når Elisabethkongregasjonen ber til fest. — Festivitetslokalet var klædt i sin fineste drakt med blomster og lys — det store hestekoformede bord optok den ene halvdel av salen, mens den annen halvdel var viet de mer spirituelle gleder. Der samedes man etterhvert med geistligheten i spissen, idet sognepresten til St. Halvard og den konstituerte sogneprest til Stabekk samt pater Vanneufville fra St. Dominikus var tilstede og selvfølgelig kongregasjonens nye preses, mgr. Irgens. Etter at hans høiærverdighet var ankommet og hadde tatt plass trådte prefekten, fru Nylund, frem og minnedes — mens alle reiste sig — fru Johanne Parmann i en liten varmtfølt tale. Derpå bød fruene alle et hjertelig velkommen, idet hun takket biskopen for det vakre foreningslokale — det var første gang kongregasjonen var samlet til fest der — og særlig hilste den nye preses velkommen, idet hun uttalte håpet om at han «vil holde ut med oss». Ennvidere opleste hun en telegrafisk hilsen fra mgr. Kjelstrup, som vakte stor glede og som omgående mottok et bevis på denne glede ved en likeledes telegrafisk takk. Dernæst holdt mgr. Irgens festtalen. Etter at

frk. Hellum, akk. av frk. Kjelstrup, haddé underholdt med sin skjønn sang, fulgte den materielle del av festen, idet der dog var sørget for at man ikke bare tenkte på det materielle behov. Fru Nylund, fru Sutter og fru Hansen holdt således gode taler, idet fru Nylund takket alle som hadde bidradd til festen — særlig fru de la Chaise — fru Sutter hilste de unge og fru Hansen minnedes de fraværende. Som sogneprest bragte preses alle de damer, som så opofrende hadde assistert ved den liturgiske utstilling med billettsalg osv. sin beste takk. Så talte hans høiærverdighet — som alltid med vekt og alvor. Han begynte med å tegne en liten skisse av de typer «hjelpende» damer, en prest kan møte på sin vei, og gikk så over til å berømme St. Elisabethkongregasjonens damer for deres alltid aktive innstilling og holdning, når man påkalte deres bistand. Det var denne aktivitet, som var en katolsk kvinnes skjønneste kjennetegn både som ektefelle, mor og husmor, ti med denne kjærlige aktivitet bygget hun hjemmene og trygget hun Kirkens fremtid gjennom barna og de unge som fikk vokse op i den atmosfære en god kvinne skaper: et godt hjem. — Etter bordet spilte fru Nylund og herr S. Tønnessen en vakker sketch, som fremstillet forholdet mellem Monica og St. Augustin i to tankevekkende dialoger. En fornøielig gaveutdeling med deviser vakte stor jubel — og meget symbolsk sluttet den harmoniske fest av med musikk av frøknene Hellum og Kjelstrup.

E.

**O. K. Y.** hadde felleskommunion i St. Olavs kirke søndag 2. des. hvori mange deltok. Etter messen var det frokost. — Aftenens ordinære møte hadde samlet godt hus, som ved dets begynnelse med kraft og begeistring sang vår egen katolske ungdomsang og derved igjen tok op en god gammel skikk: den å syngé! Hr. Per Skansen hold så sitt foredrag om «Vikingeminner fra Frankrike», ting som han selv hadde samlet under sine arkivstudier der. Det var jo ikke på noen særlig skånsom måte våre forfedre, vikingene, for frem mot Kirken og dens menn, men som vi hørte tilslutt: det hendte óg at noen av dem blev innfanget av Hvitekrist. Foredraget inneholdt forøvrig mange interessante historiske detaljer, som kanskje var mer videnskapelige enn foredragsholderen i sin beskjedenhet tok forbehold om. Likevel, det som foredraget i sin helhet minnet oss om, var hvordan historien gjentar sig gjennom tidene; bestandig, til alle tider, har Kirken sine vanskeligheter, sine store fiender å kjempe imot — og enda så står den der idag større og mer levende enn noensinne. Ett historisk faktum som gir mer enn en anelse om udødelighet! — Etter foredraget fortsattes med kameratslig samvær i meget god stemning. En god del av æren for denne tilkommer Wolfgang Olafsen, hvis musikk vet å skape stemning. En særlig komplimang må denne kvelds redaktør, Christen Christensen, ha: «Fjortendagsposten» utkom med et av sine beste numre.

E. M.

**HAMAR.** Lørdag 24. november hadde St. Olavsforbundets lokalforening den glede å høre frk. Ragnhild Foss fortelle om sin reise til det hellige land. Hennes likefremme og ukunstlede beskrivelse førte oss gjennom de forskjellige steder som Jesus, hans mor og hans apostler har helliget ved sitt nærvær. Hennes ganske friske erindringer har nyplukkede blomsters vellukt og hun forstår å meddele sine tilhørere noget av de dype inntrykk som hun har fått ved å bese Evangeliets landskaper og de mange pilegrimskirker derborte. Vi takker henne for den lærerike åndelige pilegrimsferd som hennes foredrag var.

Til hører.